

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΟΥ ΓΥΓΗ

ΤΡΙΜΥΘΙΑ

Α'.

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΚΑΙ Η ΑΓΑΠΗ

Ἀφιερώνεται τοῦ ΠΕΤΡΟΥ ΒΛΑΣΤΟΥ

Εἶμουμε τότες νέος, ταξίδεθα καὶ γύρεθα τὴν ἀγάπην.

Ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ ἀνέβαινα στὴ Δύση καὶ ἀπὸ τὴ Δύση κατέβαινα στὴν Ἀνατολή. Τῶφερε ἡ τύχη νὰ σταθῶ στὴ Μικρασίᾳ, νὰ πάω ἓνα πρωὶ ὡς τὰ ριζὰ τοῦ Τρωλοῦ. τὸ περίφημο τὸ βουνὸ τῆς Λυδίας. Ἐκεῖ ἀκολούθησε κάτι πολὺ παράξενο καὶ ποῦ ἔμελλε νὰλλάξῃ ἐλότεια τὴν ἀντίληψή μου τῆς ἀγάπης. Ἐνας φίλος ποῦ βρισκότανε μαζί μου, παζάρεθε κάτι ἀντίκες ἀπὸ ἓνα παιδί ξυπόλυτο, μ' ἄσπρα ρούχα, μισοκουρευισμένα, μ' ἓνα φεζάκι στὴν ἄκρη τοῦ κεφαλιοῦ, μὲ τὸ πρόσωπο μπρούντζινο καὶ μὲ μιὰ ἔκφραση τόσο ἀθῶα, ποῦ ζύγωσα νὰ τὸ διῶ καλύτερα. Μοῦ χτύπησε τὸ μάτι ἓνα δαχτυλίδι ποῦ τὸ παιδί ἔδειχνε τοῦ φίλου μου· εἶτανε γύρος χρυσός, καθὼς εἶναι τὰ περισσότερα δαχτυλίδια, μὰ μὲ μιὰ πέτρα ποῦ ἀδύνατο νὰποφασίσῃς τί χρῶμα εἶχε, γιατί ἔμοιαζε σὰ νὰ εἶχε πολλὰ, σὰ νὰλλάζε κίθλας κάθε στιγμή. Μοῦ ζητοῦσε δυὸ λίρες, τοῦ ἔδωσα μιὰ, τὸ πήρα καὶ δὲν ἄργησα νὰ καταλάβω πὼς ἄξιζε ὄχι δυὸ, παρὰ μιλιοῦνια καὶ μιλιοῦνια λίρες. Θησαυρὸς ποῦ τὸ ταίρι του δὲν ὑπάρχει.

Ἄμα ποῦ τὰγόρασα, τῶθαλα στὸ δάχτυλό μου. Μιλοῦσα στὸ μεταξὺ μὲ τὸ φίλο μου, καὶ τὸ καμάρωνα. Μιλώντας, τὸ γύριζα κάποτε, ἔτσι, γιὰ νὰ παίζω καὶ δίχως νὰ δώσω προσοχή.

— «Νὰ σοῦ πῶ, χαίρουμαι τώρα ποῦ τῶχω», ἔλεγα τοῦ φίλου. «Γεῖά σου ποῦ μοῦ τάφησες καὶ δὲν τὸ κράτησες, ἂν καὶ πρῶτος τοῦ λόγου σου μὰς ἀνακάλυψες τὸν θραυματῆτή.»

— «Καλέ, δὲ βραβεῖσαι; Ἀσήμαντο πράμα!»

— «Ὅχι δά! Ἡ πέτρα του εἶναι ὠραία!»

— «Δὲν τὴν κοίταξα. Φέρε νὰ τὴ διῶ . . . Ποῦ εἶσαι;»

— «Ποῦ θέλεις νὰ εἶμαι; Νά, ἐδῶ, κοντά σου.»

— «Ἀδύνατο!»

— «Τρελάθηκες; Πὼς ἀδύνατο; Ἄφου σοῦ τὴ δείχνω, ἀδερφέ.»

— «Ἀλήθεια! Δὲν ξέρω τί ἔπαθα. Μοῦ φάνηκε ἄξαφνα πὼς ἔγιγες ἄφαντος.»

— «Μήτε ἀλέψα. Πλάγι σου στεκόμουμε ὀλη τὴν ὥρα. Φαντάσου ὁμοῦ. Κάποτες θαρῶν καὶ ὁ ἴδιος πὼς χάνεται στὰ μάτια μου τὸ δαχτυλίδι, μαζὶ μὲ τὰ δάχτυλά μου.»

— «Ὅριστε πάλε. Νά, ποῦ μοῦ χάθηκες ξανά!»

— «Χωρατέβεις;»

— «Διόλου. Σοῦ λέω πὼς εἶσαι ἀθώρητος καὶ ὡστόσο ἀκούω τὴ φωνή σου!»

— «Μὰ ἐγὼ τὸ χέρι σοῦ πιάνω. Δὲν τὸ νοιώθεις, χριστιανέ μου;»

— «Παράξενο! Παράξενο! Τὸ νοιώθω! Καὶ δὲ σὲ βλέπω!» Ἔτσι μοῦ εἶπε καὶ ἀπὸ κάποια φρικὴ μυστικὴ ἀνατρίχιασε ὁ σύντροφός μου. Ἐμένα μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ μιὰ ὑποψία ποῦ ἔτρεμα μήπως καὶ βγγὴ φέφτικη.

— «Στάσου! τοῦ κάνω. Τώρα μὲ βλέπεις;»

— «Ὅυτε σταλούλα!»

— «Καὶ τώρα;»

— «Τώρα, ναί!»

Κόντεψα νὰ λωλαθῶ ἀπὸ τὴ χαρὰ μου. Θυμήθηκα τὸν Πλάτωνα ποῦ στὴν *Πολιτεία* του γράφει πὼς ὁ Γύγης, ὁ βασιλιάς τῆς Λυδίας, κάθε φορὰ ποῦ γύριζε ἀπὸ μέσα τὴν πέτρα τοῦ δαχτυλιδιοῦ του, γινότανε ἄφαντος. Κάθε φορὰ ποῦ τὴ γύριζε ἀπ' ἔξω, ἔπαθε ἡ ἀφαντοσύνη. Ἄφτο ἔπαθα καὶ γὼ μὲ τὸ φίλο μου. Ἐνῶ ἡ πέτρα εἶτανε γυρισμένη ἀπὸ μέσα, δὲ μ' ἔβλεπε· ἄμα μ' ἔβλεπε, ἡ πέτρα γύριζε ἀπ' ἔξω Φυσικά, σὰ γινόμουμε ἄφαντος, οὔτε γὼ δὲν μποροῦσα νὰ διῶ, μήτε τὴν πέτρα, μήτε τὸν ἑαυτό μου.

Σίγουρο τὸ λοιπὸ καὶ ἀρχισίγουρο, πὼς ἀπὸ μιὰ τύχη ἀπίστευτη, ἔπεσε στὰ χέρια μου τὸ περιβόητο δαχτυλίδι τοῦ Γύγης. Διχὴ μου πιά ἡ ἀγάπη. Διχὴς μου οἱ γυναίκες ὄλες.

* * *

Εἶμουμε πολὺ ἀνυπόμονος, ὅπως θὰ τὸ φαντάζεσαι ὁ καθένας, νὰ δοκιμάσω τὰ διάφορα προτερήματα τοῦ δαχτυλιδιοῦ μου. Τί δύναμη μοῦ ἔδινε! Τί χαρὲς ἔμελλε νὰ μοῦ προσεγήσῃ, τί παραδείσους νὰ μοῦ ἀνοίξῃ! Πριγκηπέσους, βασιλισσούς, ἀφτοκρατορίσους, δὲ λογαριάζανε γιὰ μένα. Κρύφτεται ἡ ἀρχοντιά τους, μὲ μιὰ περηφάνεια ὡς ἐκεῖ ἀπάνω, στὰ μάτια τοῦ κοινοῦ, στὰ μάτια τοῦ ὄχλου. Ἄς πὰ νὰ κρυφτοῦνε ἀπὸ μένα. Ὅχι μόνο τίς βλέπω τὴ στιγμή ποῦ μοῦ καπνίζει, τίς βλέπω ἀκόμη ὅπως οὔτε ὁ ἀντρας τους δὲν τίς βλέπει, ἀφου μόνες δὲν τίς βλέπει ποτέ τοῦ, δηλαδὴ σὰ δὲν εἶναι ὁ ἴδιος μαζί τους, καὶ ἔτσι ποτέ του δὲν ξέρει τί κάνουνε, πὼς φέρνουνται, πὼς μιλοῦνε, πὼς χαμογελοῦνε, πὼς εἶναι, ἔτα βρισκονται μόνες καθαφτό. Μὰ καὶ ἀναμεταξὺ τους σὰν εἶναι ἡ μὲ καμιά τους φιληνάδα, στοχάσου τί θὰ πῆ νὰκοῦς ἐσοῦ τί λένε, καὶ νὰ μὴν τὸ μυρρίζεται ἡ ἐβγενεία τους. Ἄμὲ, σὰν ἀγαπᾶς μιὰ, σὰ σοῦ ὀρκίζεται πὼς σ' ἀγαπᾶ καὶ ἀπὸ πίσω σοῦ ὀρκίζεται σ' ἄλλονε τὰ ἴδια, τί θεοῦ πράμα τὸ δαχτυλίδι, γιὰ νὰ τὴν τσικώσῃς ἐσοῦ, ἐκεῖ ποῦ ἡ κοκὸνα δὲν τὸ προσμένει! Νά εἶχε ὁ καθένας μας ἀπὸ ἓνα τέτοιο δαχτυλίδι, δὲ θὰ ὑπαρχε ἡ ζούλια. Ἐννοεῖται. Θὰ μαθαίναμε ἀμέσως τί τρέχει καὶ τότες τί νὰ ζουλέσομε, μιὰ καὶ ξέρουμε; Ἡ προδοσία τους θεοφάνερη. Θὰ τίς ἀφίναμε γειὰ καὶ θὰ γλυτώνουμε ἄψε σῆσῃ. Ἄς ἔρθουνε τώρα νὰ μὲ γελάσουνε οἱ μαργιόλες. Νά τίς γελάσω ἐγὼ. Γιατί νὰ μὴν ξεχνουμὲ καὶ τὸ πιὸ σπουδαῖο. Εἶπαμε πὼς εἶναι τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγης. Ὁ Γύγης ὁμοῦ, παρακαλῶ, τί ἔκαμε; Εἶδε, τὸ γράφει ὁ Ἡρόδοτος, τὴ γυναίκα τοῦ Καντάβλη, τὴν ὥρα ποῦ πήγαυε ἡ βλογημένη νὰ πέσῃ στὸ κρεββατάκι τῆς. Θὰ τὸ χρωστοῦσε ἀφτο στὸ δαχτυλίδι, τὸ δαχτυλίδι θὰ ἐνέργησε μὲ τὸ δίχως ἄλλο, ἂν καὶ ὁ Ἡρόδοτος

ρήτὰ δὲν τ' ἀναφέρνει, ἐπειδὴ ἐκείνη τὴν ὥρα, ἢ κερὰ Καντάβλαινα τὸ Γύγη βέβαιον πῶς δὲν τὸν εὖ εὐλεπε.

Γιατί καὶ γὼ μὲ τὸ δαχτυλίδι τὸ ἴδιον, νὰ μὴ βρῶ μιὰ Καντάβλαινα; Γιατί νὰ μὴ βρῶ πολλές; Ἐλάτε δὲ καὶ μὴ μοῦ κάνετε τὸν ἅγιον, ἀφεντούλια μου. Ποιὸς δὲ μὲ κατάλαθε; Ποιὸς ἀπὸ μᾶς δὲν τὸ λαχτάρησε—καὶ δὲν τὸ λαχτάρῃ; Ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ γὼ πού σὰς τὰ δηγοῦμαι, μήπως καὶ γὼ δὲν τὸ ποθεῖσα, χωρὶς νὰ τὸ μαντέψω πῶς ὁ πόθος μου μιὰ μέρα μποροῦσε νὰ ληθῆψῃ; Ἐὰν διὰ τὰς τὰ λαμπρὰ τὰ παλιά μας τὰ παραμύθια καὶ ἀναστέναζα. Μακάρι! Ἐλεγα μέσα μου. Δὲν εἶναι κίβλας νὰ ντραπήσῃ. Ἦρῃ κανένας νὰ μὴν τὸννοῦσε ποτέ του, τί θὰ πῆ τέχνη καὶ καλλιτέχνημα, τί θὰ πῆ ὁμορφιά, γὰρ νὰ μὴν τὰ ποθεῖσα, τουλάχιστον μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ του, στὴ θέα τῆς ὁμορφιάς, νὰ τὴ χαροῦνε ἀμέσως τὰ μάτια του ἀκέρια, σωστή, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὰ χίλια τὰ ἐμπόδια τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ μετὰξια, τοὺς καντιέδες, τίς τσόχες, τοὺς χασέδες, πού μᾶς τὴν σκιάζοντες, πού μᾶς τὴν χαλνοῦνε. Ἄς ξαναγυρίσουμε στὰ χρόνια τὰ παλαιά, ὅπου τὰ ἄνθρωποινα τὰ πλάσματα περπατοῦσαν στὴν ἀπανωσιὰ τῆς γῆς λέπτερα, ὠραία, γυμνά, ἐλόγυμνα. Χρυσὴ ἐποχὴ! Ἀκόμη καὶ σήμερον λὲς πῶς ἀνήξερὰ μας τὴ θυμώμαστε πάντα, πῶς μάλιστα τὴ λυποῦμαστε, ἀφοῦ εἴταν τυχαίνει νὰ παντήσουμε ἢ στὸ δρόμον ἢ σὲ μιὰ παρέα ἢ στὸ χορὸν, καμιὰν Ἀφροδίτην, ἃς εἶναι καὶ καμιὰν Ἀφροδιτοῦλα, συλλογιώμαστε ἄθελα μας, πῶς κρῖμα νὰ μὴ τὴ βλέπομε ὅπως εἶτανε δὲ καὶ ἡ Ἀναδυομένη. Νὰ εἶχαμε, σὰν περὶ μὴν μπροστὰ μας, τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγη, ἐφ' ὅσον θὰ γυρίζαμε τὴν πέτρα.

Ἐγὼ καμάρωνα τὴ δική μου, καὶ εἶπα νὰρχίσω ἀπὸ κεῖ, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἄδολη τὴν θέα τῆς ὁμορφιάς, τὰ μαγικά μου τὰ πειράματα. Ἐκαστὸν σὰν τίς ἀρχόντισσες πού λέγαμε· καταφρόνησα τὸν ὄχλον ἀποφάσιον πρῶτα πρῶτα νὰ τίς πιάσω ἀφ' ἑαυτῶν τίς ἴδιες.

Ὀνόματα δὲ θέλω νὰ βάλω. Μπορεῖ νὰ πειραχτοῦνε κάμποσοι ἀφροκράτορες, κάμποσοι βασιλιάδες. Ἄρκει νὰ μάθετε πῶς προτοῦ βγῶ στὸ σεργιάνι, πληροφορήθηκα σὲ τί χῶρες, σὲ ποιὸς πρωτεύουσες βρισκόντανε οἱ νεώτερες, οἱ ὠραιότερες ἀφροκράτορισες, βασίλισσες καὶ βασιλοπούλες. Τότες πιά δὲ χασομέρησα. Παῖξε γέλασε γιὰ μένα εἶτανε νὰ μὴν στὰ πῶς κλειδωμένα, φυλαγμένα, φρουρημένα παλάτια. Ἐφ' ὅσον, μιὰ πόρτα νὰνοῖξῃ καὶ νὰ με καὶ γὼ μέσα. Στὸ λουτρό, στὴν κρεββατοκάμαρα, πού δὲν πρόφτασα; Φαντάζεστε πιά τί ὁμορφιές, τί θέματα πού μοῦ δόθηκε νὰρχίσω κάποτες μὲ μιὰ ματιὰ, κάποτες νὰ μελετήσω μ' ὄλον τὸ χάρι. Ἀλήθεια πού εἶπα ἀπὸ τὴν θέα, τὸ κέρδος ἀσημαντο. Νὰ φαίνονται, θὰ τρομάζανε, θὰ φωνάζανε, θὰ μὲ τοκῶνανε, καὶ θὰ μὲ σκοτώνανε. Ὡς τότες μιὰ βασίλισσα πού δὲν ξέρω πῶς, κατάρθωσα νὰ τῆς ξηγήσω πῶς μαζί μου κίντωνος δὲν ὑπάρχει, ἀφοῦ κανεὶς ὑποψία δὲν ἔχει πού εἶμαι πού δὲν εἶμαι, μοῦ εἰδείξε ἄξαρτα τόση καλοσύνη, πού μοῦ εἶναι ἀδύνατον, πού εἶναι ἴσως καὶ περιττὸ νὰ σὰς τὴ λεπτομερίσω.

Τοῦ κάκου. Ἀπὸ τὴν περίσσια τὴν ἐφροσύνην γλήγορα σιχάθηκα τὰ φροκροατορικά, τὰ βασιλικά τὰ παλάτια. Τῆς Ἐβρώπης; δηλαδὴ. Γιατί, ὅπως καὶ ἂν εἶναι στὰ παλάτια τὰ ἐβρωπαϊκά πηγαίνοντες ἄντρες, μπαινοβγαίνοντες ὁ κόσμος. Στὰ τούρκικα τίποτα! Ὀλμάς! Λοιπὸν ἐκεῖ συλλογιώθηκα νὰ τὸ βίξω καὶ γιουρούνησα γραμμὴν στὸ χαρέμι τοῦ Σουλτάνου.

Ἐκεῖ ὅμως ἔπαθα κάτι περιέργον, πού δὲν τὸ πρόσμενα. Ἐρωτέθηκα. Ὡς τότες τὰ παίρνα ἔτσι ξόπετα τὰ πράματα. Τώρα νὰ σου ἀξάρνα πού μιὰ χανούμισσα μοῦ χτυπᾷ στὸ μάτι, μοῦ χτυπᾷ καὶ στὴν καρδιά. Ἐδῶ, φίλε μου, ἀρχίζονται καὶ οἱ δυσκολίες. Δὲν ἤθελα πιά νὰ πομακροθῶ, νὰ τὴν ἀφήσω. Δὲ μοῦ ἔστρεγε ἠθελα νὰ εἶμαι ὄλον καὶ ὄλον σιμά της. Ἀπὸ ἀγάπη ἐννοεῖται, ὅσον καὶ ἀπὸ ζούλια. Χαρέμι, νὰ μὴν ξεχνῶμε. Μὰ πῶς νὰ κάμω γιὰ νὰ μὴν τὸ κουνήσω; Ἐπρεπε μὲ τὸ δέχως ἄλλο νὰ κατεῖθω τουλάχιστον δυὸ φορὰς τὴν μέρα, νὰ πῶ, νὰ φάω, καὶ ἔπειτα νὰ ξαναθῶ. Ἄν ἔτρωγα στὸ χαρέμι, θὰ βλέπανε τὸ φαγὶ νὰ λιγαστέθῃ, νὰ χάνεται, καὶ δὲ θὰ ξέρανε ἀπὸ πού εἶναι. Μὲ τὸ νερὸ τὰ ἴδια. Ὡστε μποροῦσαν νὰ κολοουθήσουνε τραγικά. Μοῦ ἔφτανε κίβλας πού ἀναγκαζέμενε νὰ προσέχω στὸ περπάτημά μου, στὰ κινήματά μου, νὰ μὴ μ' ἀκούσουνε νὰ μὴ σκουντάψω, νὰ μὴ σκουντάψῃ στὸ διάδα μου κανένας. Καλὰ πού στὰ χαρέμια εἶναι οἱ κάμαρες ἐβρωγῶρες καὶ ἄδειες. Ὡς τότες μιὰ μέρα, δὲ βάσταξα εἶμουσε συναχωμένους, φτερόνηκα δυνατὰ, ἴσια ἴσια τὴν στιγμή πού περνοῦσε πλάγι μου ἕνας Ἀράπης, ἕνας φύλακας ἀπὸ κεινοῦς μὲ τὸ συμπάθειον, πού τοὺς συνηθίζοντες στὰ χαρέμια καὶ πού ἔσα δαχτυλίδια τοῦ Γύγη καὶ ἂν τοὺς δώσης, τὸ πολὺ πολὺ τὴ φαντασία τους θὰ γαργαλίσης. Μάλιστα ἐπειδὴ τρώμαξα ὁ ἴδιος μὲ τὸ φτερόνημά μου, στραβοπάτησα καὶ νὰ σου πού τοῦ ζουλιῶ τὸ πόδι. Κόντεψα νὰ τὰ χάσω ἀπὸ τὸ φόβον. Μὰ δὲ στοχάστηκα τὸ φόβον τοῦ Ἀράπης. Ἐγίνε σὰν τὸ κερὶ, φανταστέτε! ἀφ' ὅσον ὁ Ἀράπης!—καὶ τὸ θαλε στὸ τρεχίον, σὰ νὰ τὸν κωνηγοῦσε ἓ περιδρομος.

Ὅτι καὶ ἂν πῆτε, ἀδύνατον νὰ μὴν πάρω τὰ χρειαζόμενα μέτρα γιὰ νὰ ποφύγω ἄλλα πῶς εὐσάρεστα, πού σίγουρα θὰ τυχαίνανε ἀδύνατον καὶ νὰ διαρκέση τέτοια κατάστασις. Στὸ χαρέμι νὰ μείνω, δὲν μποροῦσα νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὴν λατρεμένη μου, μήτε μοῦ περνοῦσε. Λοιπὸν ἢ λογικὴ τὴ πρόσταξις, νὰ τὴν κλέψω. Γιὰ νὰ τὴν κλέψω πάλι, ἀπαραίτητον νὰ τὴν πείσω, καὶ προτοῦ τὴν πείσω, νὰ φανερωθῶ.

Πῶς νὰ τὰ βολέψω; Μὲ τὸν Ὀμηρον ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά, μὲ τὴν Παλιὰ Διαθήκην ἀπὸ τὴν ἄλλη. Θυμήθηκα τὴν περιέργειαν τῆς Ἐβας. Θυμήθηκα τοὺς θεῖους Ὀνειροὺς πού κατεβαίνανε τὴ νύχταν, νὰ φέρουνε χίλια μαντάτα στοὺς ἡρώους, ἀκόμη καὶ στὶς ἡρώισσες, ἀπὸ τοὺς Ὀλύμπιους Θεοὺς. Ζύγωσα στὴς ντιουντοῦς μου τὸ κρεβάτι, ἀγάλια γάλια. ψιθύρισα στὰ φτιά της λόγια γλυκά, σὰ νὰ εἶμουσε Ὀνειρον, τῆς εἶπα τὴν ἀγάπην μου· τῆς εἶπα καὶ τὸ μυστικόν μου. Γλυκὸ γλυκὸ τῆς ἤθεθε. Συφωνήσαμε νὰ φύγωμε τὴν ἄλλη μέρα. Ἐννοεῖται πῶς τὸ κα-

ταφέραμε μιὰ μορφιά. Μωρό παιδί θά τὸ κατάφερνε, ὄχι ἐμεῖς. Τῆς παράγγειλα δηλαδή ὁ τι κάμω, νὰ τὸ κάμῃ. Ἐγὼ ἔτρεχα· ἔτρεχε πλάγι μου καὶ ἡ ντουνοῦ. Ἄφαντος ἐγὼ καθὼς πάντα. Λοιπὸν ἄμα στὸ δρόμο μου ἀντάμωνα κανένα, ὅπως ἀκολούθησε καὶ πρῶτα μὲ τὸν Ἀράπη, τοῦ ζουλοῦσα τὰ πόδια ἢ τοῦ πετοῦσα μιὰ μπατσιὰ καὶ φώναζα·

— «Βάρδα! Βάρδα! Εἶναι ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου.»

— «Εἶναι ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου!» φώναζε μαζὶ μου καὶ ἡ ντουνοῦ.

Μόλις γλυτώσαμε καὶ ξεκαρδιστήκαμε στὰ γέλια. Τὰ γέλια μας ὅμως πολὺ δὲ βιστάζανε. Τὴν ντουνοῦ ἀπὸ τὴν Πόλη τὴν πῆγα ὄξω στὴν Ἐβρώπη. Νόμιζα πὼς ἄμα ἡ καημένη μάθη τί θὰ πῆ ἀνεξαρτησία καὶ πολιτισμός, θάνασάνη, θὰ νουίωση τὴν ἀλλαγὴ, θὰ καταλάβῃ, θὰ χαρῆ τὸ λυτρωμὸ τῆς. Τίποτα. Τὴν ἔπιασε νουσταλγία φοβερή. Σελέτιαζε καὶ πῆγαινε. Ἀναθρεμμένη στὴ σκλαδιά, λὲς καὶ τὸ στόμα τῆς κράτησε τὸ πικρὸ τῆς τὸ γούστο. Ἴσως κιόλας πικρὴ στὴ γέψη νὰ τῆς ἐρχότανε ἡ λεφτεριά, σὰν τᾶγουρο τὸ φρούττο ποῦ δὲ λιώνει μοναχὸ του. Δὲν ἤξερε πὼς ἔπρεπε λήφτερη νὰ φερθῇ. Καὶ τᾶχανε. Ἡ σκλαδιά μάλιστα, ποῦ ἀπὸ τὰ μικράτα τῆς τὴ συνήθισε, τῆς φαινότανε πικρὸ κόμμοδη, πικρὸ χουζουρεμένη ἀπὸ τὴ λεφτεριά τὴν ἴδια, πιθανὸ νὰ τῆς ἔδινε ἀκόμη καὶ τὴ συναίσθηση τῆς λεφτεριάς ἢ σκλαδιά. Ὅτι καὶ ἂ στοχαζόμουνε νὰ τῆς δώσω λίγο κέφι. ἀπαρηγόρητη. Πότε θύμωνε κ' ἔτριζε τὰ δόντια, τότε πάλι ἔπεφτε στὸ κρεβδάτι, ἀμίλητη, ἀδιάφορη, κρύα. Λὲ φελούσανε τὰ χάρδια μου τὰ πικρὰ τρυφερά. Ἡ ἀγάπη μου, ποῦ ἔμοιαζε σὰ λατρεία, δὲν τῆς γέμιζε τὴν ψυχὴ, μπορεῖ καὶ νὰ τὴ δυσαρεστοῦσε, νὰ τὴ σταναχωροῦσε ποῦ τὴ λάτρεβα, προσωριμένη ἀπτὴ νάκοῦν καὶ νὰ κυβερνιέται ἀπὸ χέρι δυνατὸ. Ἐλεγε ἔλο πὼς ἤθελε νὰ φύγῃ. Τὴν τραβοῦσε ἡ Τουρκιὰ ἢ καταραμένη, ἔπου κανεὶς ἀτιμώρητα δὲ γεννιέται. Ἀναγκάστηκα νὰ γυρίσουμε στὴν Πέλη. Καὶ δὲν τῆς ἔφτασε ἀπτό· χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ μοῦ τὸ μολογήσῃ, ἀποζητοῦσε μέσα τῆς τὸ χαρέμι, καὶ καθὼς φάνηκε κατόπι, ἀποθυμοῦσε, ὡς καὶ τοὺς σιχαμοὺς τοῦ χαρεμιῶ. Τόντις ἀκολούθησε κάτι ἀπίστευτο. Παρατηροῦσα ἐδῶ καὶ μερικὲς μέρες πὼς ἡ ντουνοῦ μου γύρεθε νὰ κρυφτῇ ἀπὸ μένα. Μιὰ φορὰ εἶδα κ' ἓνα παιδί, ποῦ τοῦ εἶχε δώσει βραδασάκι. Δὲν μπόρεσα, ἐκείνη τὴ μέρα, νὰ τρέξω νὰ τὸ πιάσω. Μὰ τὰ μάτια μου πιά τέσσερα. Τὸ περιεργότερο εἶναι ποῦ ἡ ντουνοῦ—καϊτάξτε ποῦ μᾶς καταντᾶ τὸ πάθος τὸ τυφλὸ—ἔξασε ἐλότελα πὼς εἶχα τὸ δαχτυλίδι. Κ' ἔτσι τὴν τζάκωσα ἔφκολα ἔφκολα. Μὲ ποῖονε θαρῆρατε; Μὲ τὸν Ἀράπη ἐκείνονε τοῦ χαρεμιῶ, ποῦ ἓνα βράδι, ἀφοῦ τοῦ μήνησε μὲ τὸ βραδασάκι, κατέθηκε νὰ τονὲ συντύχη κάτω στὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ—κ' ἦρθα τὴ στιγμὴ ἔπου φιλιόντανε οἱ δύο τους.

* * *

Ὡς τώρα δὲν μπορῶ νὰ πῶ, μὰ τὴν ἀλήθεια, πὼς τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγη μοῦ προξένησε χαρὲς ἔξοχες. Δηλαδή. Ἐξοχες εἶτανε, εἶτανε συνάμα καὶ

πρόστυχες. Ἐκλεψα μιὰ ντουνοῦ ἀνόητη, ποῦ χρειάστηκε νὰ τὴ διώξω στάθηκα σὲ μιὰ γωνιὰ σὰν τὸν κοῦκκο, νὰ καϊτάξω βασίλισσες ποῦ τὸ κάτω κάτω, σὰ δὲ φοροῦνε στέμμα, σὰ δὲ φοροῦνε καὶ τίποτα, περσότερο δὲν εἶναι ἀπὸ ἀπλὲς γυναῖκες. Περρήφανος μὲ τὸ παραπάνω δὲν εἶμουνε γιὰ τάντρα-γαθίματά μου, μήτε ποῦ στὸ ἴδιο τὸ δαχτυλίδι χρωστοῦσα τὴν ἀνακάλυψη ἐνὸς Ἀράπη ποῦ φιλοῦσε τὴν ντουνοῦ μου. Περῆργο καὶ λυπητερό, ποῦ δὲ μὲ βοήθησε κάνε στὸ σημαντικώτερο, τὸ δαχτυλίδι δὲ μοῦ φύλαξε τὴν ἀγάπη τῆς κεράς μου. Τέτοια δύναμη θὰ πῆ πὼς δὲν τὴν εἶχε. Κι ὅμως ἀπὸ τόσο σπάνιο θησαυρὸ εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ προσμένω καλῆτερα—κ' ἴσια ἴσια τὰ καλῆτερα σιμώνανε.

Ἀκούσατε ποτέ σας, μὲ τὴ φουρτούνα, κανένα θεόρατο βουμάνι νὰ βουτζῆ; Θόρυβος ποῦ σὲ κουφαίνει καὶ ἀπελπίζεσαι· ὁ ἄνεμος ἔπειτα πέφτει. Ἀγεράκι χαδεφτικὸ παίζει ἀνάμεσα στὰ κλαριά καὶ ἀρχίζουνε τὰ δέντρα τὸ ἀπαλό τους τὸ τραγούδι.

Ἔτσι καὶ γώ. Φουρτούνα μονάχα γνώρισα ὡς τὰ τότες μὲ τὰ κρυψίματα, μὲ τὰ τρεξίματα, μὲ τὰ πηδήματα στὰ χαρέμι μέσα καὶ μὲ τὰ φιλήματα ὄξω. Σὰν τραγούδι· ἀνεξιάτικο ἀντήχησε ἄξαφνα στὴν καρδιά μου, ἡ ἀγάπη ποῦ μὲ συνεπήρε, ἔτι ποῦ τὴν ἀντάμωσα Ἐκείνη Ἀμέσως τόννωισα πὼς ἡ ζωὴ μου δικὴ τῆς· ἀμέσως τόννωισα πὼς δὲν εἶτανε ἀπτὴ ἀγάπη σὰν τίς ἄλλες. Καὶ τί διαφορὰ μὲ τὴν ντουνοῦ! Ἡ Ἐβρώπη κ' ἡ Ἀσία. Ἡ ὁμορφιά τῆς κάτι σπάνιο, ἔξυπνη συνάμα καὶ ἀναπαυτική. Στὴ Βενετιὰ γνωριστήκαμε πατρίδα τῆς ἢ Ἀγγλία, Μυθρίνα τόννομά τῆς. Γιατί ἔτσι πολλὲς φορές, ἡ πρωτότυπη ἐγγλέζικη φαντασία φαρδιονόητα συνενώνει σ' ἓνα πρόσωπο διάφορους τόπους καὶ διάφορες ἐποχὰς μ' ἓνα ὄνομα. Ταξίδεβε ἡ Μυθρίνα μὲ τὴ μάνα τῆς. Δηλαδή, ταξιδέβανε τὸ καλοκαίρι νὰ περάσουνε κανένα δυὸ μῆνες στὴν Ἀγγλία, ἢ νὰ πάνε ἄλλου πουθενά, ἔτανε κατέβαινε νὰ τίς πάρῃ ὁ πατέρας τῆς Μυθρίνας. Τοῦ λόγου τους καθόντανε πάντα στὴ Βενετιὰ. Στὰ στηθάκια τῆς κόρης τὸ λαϊκὸ, σμίγανε δυὸ κόσμοι, ὁ Βοριάς καὶ τὸ Μεσημέρι.

Κατακούσανε οἱ δύο γυναῖκες σ' ἓνα λαμπρὸ ἰεστορικὸ παλάτι, ἔπου μιὰ φορὰ κ' ἔβαν καιρὸ ἔξηου ἢ Κατερίνα Κορνάρος, βασίλισσα τῆς Κύπρου, ἔπου τώρα τελεφταία πέθανε ὁ περίφημος ὁ μουσικὸς πας. Στάθηκε ὁ ἀληθινὸς ἀφτοκράτορας τῆς Γερμανίας, ἡ Μυθρίνα ἔπαιζε βιολί, ποῦ σὲ μάγεβε μὰ ποῦ τέχνη δὲν κάτεχε ἡ Μυθρίνα; Λὲς καὶ ἀπὸ φουσι τῆς ἔννοιωθε ὁ τι καὶ ἂν ὑπάρχει ἐθναϊκὸ ἢ φιν Σωστὴ βασίλισσα, γεννημένη ἀνώτερη καὶ γιὰ τὰ νώτερα. Μοῦ φαινότανε πὼς δὲν εἶμουνε μεγάλ' πρᾶμα μπροστά τῆς. Πῆγαινα συχνὰ στὸ παλάτι· κατάντησε γλήγορα νὰ πηγαίνω κάθε μέρα. Τὸ σπιτι ἀνοιχτό· εἶχανε πολλοὺς φίλους, πολλὲς φιληνάδες. Ντόπιοι καὶ ξένοι, παλιὲς βενετσιάνικες φαρμίλιες ἢ γνωστοὶ ταξιδιώτες, Γάλλοι, Ῥωσσοὶ, Γερμανοί, Ἀγγλοὶ, Ἀμερικάνοι, ὅλοι, γυρέβανε τὴν πολύτιμη συντροφιά τους. Ἡ Μυθρίνα μὲ τὸν καθένανε μιλοῦσε ξέθαβρα καὶ μ' ἓνα ὕφος, ἔπου ἀμέσως παρατηροῦσε τὴν εὐκρίνεια τῆς ψυχῆς, συνάμα καὶ τὴν ἀναθροφὴ τὴ λήφτερη, περεχυμένα, περιτυ-

λιγμένα και τὰ δυό τους, ἀπὸ ἑνα χρυσοῦφανο χνούδι παρθενικό. Μὲ τὴν ἴδια τὴν ἀφέλεια ποῦ εἶχε μπροστὰ σὲ πολυάριθμη παρέα, σοῦ συναστρεφότανε καὶ χώρια, ἐπειδὴ, ἔταν εἴσουνε κάπως πιὸ προχωρημένος μαζί της στὴ γνωριμιά, πολὺ ἐφκολαμπούσες νὰ τῆς ζητήσης νὰ τῆ διῆς μόνος καὶ μόνη. Τί νὰ φοβηθῆ τέτοιο πλάσμα, τίμιο, ἄδολο καὶ ἀγαθό; Μὰ ποιὸς θὰ τολμοῦσε καὶ νὰ τὰγγίξῃ; Ἐδλεπες μονάχα πὼς ἡ καρδιά της πρόσμενε, πρῶτα νὰ εἶναι σίγουρη πὼς ἀντάμωσε τὴν κατάλληλη τὴν ἀντίστοιχη καρδιά, καὶ τότες νὰ δοθῆ καὶ νὰ παραδοθῆ. Ἀπὸ καιρὸ τώρα εἶχαμε ἰδιαιτερες συντυχίες. Μαζί βγαίναμε περίπατο ἢ καθόμεστα οἱ δυό μας στὸ παλάτι μαζί, κουβεντιάζοντας ὄρες. Τὸ καταλάβαινε ἡ Μυρρίνα πὼς τὴν ἀγαπούσα. Γιὰ τοῦτο ἴσια ἴσια ἤθελε καὶ νὰ μὲ γνωρίσῃ καλύτερα, νὰ μὲ μάθῃ ἀπὸ πιὸ κοντά. Οἱ ἐμιλίες μας μέρα τῆ μέρα, εἴτανε πιὸ στενές, πιὸ ἐσώφυγες. Ἐγὼ πιὰ εἴμουνε λιωμένος. Δὲν ἤξερα τί νὰ θαμάσω περισσότερο, τὴ χάρη τῆς ἁμορφιάς της, ποῦ μὲ λώλαινε, ἢ τίς θεόγλυκες ἀχιτιδιές τοῦ νοῦ της ποῦ μ' ἔλουζε φῶς. Μοῦ ἐρχότανε νὰ τὴν ἀγκαλιάσω, νὰ τὸ νοιώσῃ πόσο τὴ λαχταροῦσα.

Μιά βραδεὶά ποῦ κατόπι ἀπὸ μιὰ μυστικὴ μας κουβέντα, γύριζα στὸ ξενοδοχεῖο μου, εἴμουνε σὰ μεθυσμένος, σὰν ἀποναρκωμένος, σὰ σθημένος, ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς ἀγάπης. Θυμοῦμαι πὼς ἡ σάλα δὲ ποῦ εἶχαμε καθῆσαι νὰ τὰ ποῦμε, εἴτανε γεμάτη τριαντάφυλλα. Ἐμένα ζυμῶς μοῦ φαίνότανε τώρα πὼς μύριζε, ὄχι τὸ λουλούδι, μὰ ἴδιο τῆς Μυρρίνας τὸ δέρμα, καὶ μ' ἀκολουθοῦσε, μὲ κυνηγοῦσε ἡ μυρωδιά του, ὅσο βιάδιζα στὴ νύχτα μέσα τῆ σιγανῆ. Ἐπεσα νὰ κοιμηθῶ ἀδύνατο! Τί δὲ θάδινα, γιὰ νὰ τὴν ξαναμυρίσω σιμά της τῆ μυρωδιά ἐκεῖνῃ; Ἄ-ξαρνα συλλογίστηκα τὸ δαχτυλίδι μου! Τὸ πιὸ περίεργο εἶναι ποῦ ἀφότου ἀπάντησα τῆ Μυρρίνα, τὸ εἶχα ξεχάσει ὁλότελα. Θαρῶ πὼς ἀηδίασα τότες μὲ τὴν ντουνοῦ καὶ δὲν τὸ χρησιμέτηκα πιά. Μὲ τὸν πόθο, μὲ τὴ λαχτάρω τὴν ἐρωτικῆ, ἔτσι, μονοματάς, μοῦ ξαναῆρθε ἡ πέτρα στὴ μνήμη. Σηκώθηκα. Ντύθηκα. Ἐτρεξα ὡς τὸ παλάτι, ἔτοιμος νὰ πεταχθῶ, νὰ ὀρμήσω στὴν κάμερή της, ἔπου θάβριζε τέτοια ὄρα τὰ νυχτικά της. Εἶχα κιάλας ἀνεθῆ τὸ πρῶτο σκαλοπατί, ἔταν ἀστροπελεκίς, καὶ ὁ ἴδιος δὲν ξέρω πὼς, γύρισα πίσω, ἔτρεξα πιὸ γλήγορα παρὰ στὸν πηγαῖμὸ καὶ μὲ μιὰν ἀνάσα βρέθηκα στὴν κάμερή μου. Μ' ἐπνιγε ἡ ντροπῆ. Νὰ βάλω τέτοιο πρᾶμα μὲ τὸ νοῦ μου! Νὰ πάω νὰ γελάσω τῆ Μυρρίνα! Γιὰτὶ προδοσία χοντρή θὰ εἴτανε νὰ τὴν ἀπατήσω τόσο πρόστυχα, σὰν τίς βασιλισσες καὶ τίς ντουνοῦδες. Ὅχι! Δὲ γίνεται. Ὅχι! Ἐβγαλα τὸ δαχτυλίδι. Τὰπόθεσα στὸ τραπέζι μου πλάγι, νὰ μὴν τὸ νοιώθω ἀπάνω στὸ δαχτυλὸ μου, νὰ μὲ καίῃ. Ἐσθησα τὸ κερὶ καὶ ἀνακαλιόμουνε τῆ Μυρρίνα, μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς σὰν ὄνειρο ἐλεήμονο στὸν ὕπνο μου θὰ φανῆ, νὰ μὲ συμπαθήσῃ, νὰ μὲ λυπηθῆ, γιὰ τὸ κίνημα τὸ ἀνόσιο.

* * *

Ἐκεῖνη τὴ νύχτα, στὴν ταραχὴ μου ἀπάνω, τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγῃ, κόντεψα νὰ τὸ καταστρέψω,

μήπως καμὴν ἄλλη φορὰ μὲ κυριέψῃ ὁ πειρασμὸς καὶ δὲν ἀντισταθῶ. Καλὰ ἔκαμα ὡστόσο ποῦ τὸ κράτησα γιὰτὶ γλήγορα παρουσιάστηκε περίσταση ὅπου μποροῦσε νὰ μοῦ εἶναι χρήσιμο, δίχως νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρος μου καμὴ ἱερὸσυλλη ἀδιακρισία, καθὼς ἀλήθεια τὸ στοχάστηκα ἔταν εἶπα νὰ μὴ ἀφαντος στῆς Μυρρίνας.

Μέσα στοὺς διάφορους νέους, ποῦ συχνάζανε στὸ παλάτι, μὲ τὸ πῆγαινε κ' ἔλα τῆς καθεμερνῆς συγκοινωνίας ποῦ βλέπει κανεὶς σὲ μιὰ πολιτεία σὰν τὴ Βενετιά, ἐρχότανε τώρα καὶ κάποιος Ἀθηναῖος, ποῦ εἴτανε κιάλας ἀξάδερφος τῆς Μυρρίνας, γιὰτὶ τοῦ πατέρα της ὁ ἀδερφὸς εἶχε πάρει Ῥωμιά, κ' ἔτσι ἀπόλαψε ὁ Βρετανὸς ἕνα Ῥωμιόπουλο. Πρέπει νὰ τὸ μολογήσω, λαμπρὸ παιδί, μὲ ἀνατροφὴ ἀριστη, μὲ μάθησῃ ἀρκετῆ, μάλιστα μὲ τρόπους. Κι ἁμορφος ἀκόμη. Τὸ πιὸ σπουδαῖο, ποῦ ἡ Μυρρίνα τρελαινότανε γιὰ τὴν Ἑλλάδα, εἶτε γιὰ τὴν ἀρχαία, εἶτε γιὰ τὴ σημερινή μας, μ' ἕνα λόγο γιὰ ὅτι καὶ ἂν ὑπάρχει ἑλληνικό. Μὰ ἐγὼ παρατηροῦσα καὶ κάτι ἄλλο, πὼς ὁ ἀξάδερφος τὴν ἀγαποῦσε. Μήτε ῥώτημα. Θεοφάνερο τὸ πρᾶμα. Βάλε ποῦ ἡ Μυρρίνα, καθὼς τόκανε μαζί μου, κουβεντιάζε κάποτες, μόνου τους οἱ δυό, καὶ μὲ τὸν Ἀθηναῖο. Πές μου τὸ λοιπὸ στὴ ζωὴ σου, σὲ τέτοια κρίσιμη στιγμῆ, τὸ συλλογιέσαι ἢ ὄχι πὼς φορεῖς στὸ δαχτυλὸ σου ἀνεχτίμητο θησαυρὸ, καὶ πὼς ὁ θησαυρὸς σου ὀνομάζεται βεβαιότητα; Ἐγὼ τὸ συλλογίστηκα καὶ καταχάρηκα. Ἐπρεπε ἀπαραίτητα νὰ βεβαιωθῶ— καὶ τὸ μέσο στὸ χέρι μου.

Ἐννοεῖται πὼς δυσκολία καμὴ δὲν εἴτανε νὰ μάθω πότε καὶ τί ὄρα βλέπόντανε ὁ Ἀθηναῖος καὶ ἡ Μυρρίνα. Ἡ Μυρρίνα, κρυφὰ δὲν εἶχε. Θὰ μοῦ τόλεγε καὶ μένα τὸν ἴδιο. Λοιπὸν ἐτοιμάστηκα καὶ πάλε. Νὰ πάω, νὰ σταθῶ κοντὰ τους, ἀναγεταξῶ τους, νὰκούσω, ἐνῶ ἀφτοὶ μήτε τὸ ὑποψιάζονται πὼς εἶμαι κεῖ. Ἄν τὸν ἀγαπᾶ, τότε τέλειω-σε, χαμένος, πεθαμμένος ἄθρωπος ἐγὼ. Ἄ δὲν τὸν ἀγαπᾶ, τότες γλίτωσα, πηδῶ καὶ ἀναγαλλιάζω.

Σὲ τούτη μου τὴ σκέψῃ ἀπάνω, κοντοστάθηκα μιὰ στιγμῆ. Ἄ δὲν τὸν ἀγαπᾶ, θὰ πῆ τάχα πὼς μ' ἀγαπᾶ ἐμένα; Τὸ δαχτυλίδι δὲν μπορεῖ σὲ τέτοιο ζήτημα καμὴν ἀπόκριση νὰ μοῦ δώσῃ. Ποιὸς μπορεῖ; Κανένας ὅζω ἀπὸ τῆ Μυρρίνα. Ἡ παρατήρησῃ ἀφτῆ, ἔτσι, ξαφνικά, μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ καὶ μ' ἔφερε σιγὰ σιγὰ σὲ λογισμοὺς ἀντίθετους ἀπὸ κεινοὺς ποῦ μὲ δέρονανε στὴν ἀρχῆ. Ἀφοῦ μόνος ἡ Μυρρίνα εἶναι σὲ θέση νὰ μοῦ πῆ τὴν ἀλήθεια, γιὰτὶ νὰ μὴν πάω στὴ Μυρρίνα κατεφτείας; Ἀφοῦ ἡ Μυρρίνα κρυφὰ δὲν ἔχει, γιὰτὶ νὰχω ἐγὼ μαζί της; Γιὰτὶ ἄδικα καὶ ἀπρεπα νὰ βγῶ σπιούνος; Καὶ πάλε μοῦ περέχουσε τὰ μάγουλα τὰ αἶμα τῆς ντροπῆς. Δὲ ἔισταξα. Ἡ ἀπόφασῃ μου ἀκλόνηστη. Ἐγραψα τῆς Μυρρίνας. Τὴν παρακάλεσα. Δυὸ λόγια. Εἶχα νὰ τῆς μιλήσω. Μοῦ ἀπάντησε ἀμέσως. Νάρθῶ. Πῆγα. Μὲ τὴν καρδιά τρεμάμενη. Ἐπειδὴ τώρα πιὰ ἐμελλε τὸ μυστήριον νὰ ξεκαθαρισθῆ μὲ θέλει ἄντρα της ἢ δὲ μὲ θέλει; Γιὰτὶ ἔτσι μονάχα ἔπρεπε νὰ τῆς τὸ διατυπώσω, ἔτσι μονάχα ταίριαζε νὰ βεβαιωθῶ ἂ μὲ θέλει ἄντρα της ἐμένα, ἐμένα θὰ πῆ πὼς ἀγαπᾶ θὰ πῆ πὼς ἄλλοι δὲν ὄνειρέβεται,

μιὰ καὶ τῆς γέμισα ἐγὼ τὸ ἰδανικὸ τῆς. Δυὸ ἀθρώ-
πους μαζί, ἀδύνατο νὰ γαπαῖ μιὰ Μυρρίνα.

Γιὰ τοῦτο φοβόμαστε ἴσια ἴσια. Μπορεῖ τὸν ἀξά-
δερφο νὰ γαποῦσε. Μπορεῖ νὰ γελάστηκα ἐγώ. Μπο-
ρεῖ δίχως λόγο νὰ τὸ θάρρεψα ὁ ἄμειρος, πῶς μὲ
πονεῖ. Τόσες γλυκεῖες κουδέντες, τόσα λόγια γλυκά,
ἴσως νὰ εἴτανε πλάνη. Κι ὡστόσο ἐμένα μοῦ φαι-
νότανε κάποτε πῶς ἡ Μυρρίνα μὲ κοίταξε, πῶς ἡ
Μυρρίνα μοῦ ἐσιγίγγε τὸ χέρι, μὲ τὸ ἀλάλητο ἐκει-
νο τὸ κάτι ποῦ μιὰ τέτοια κόρη τὸ κρατᾷ γιὰ ἕνα-
νε μονάχα. Ἡ ματιά τῆς ἢ φεγγόγυρη, τὰ δαχτυ-
λάκια τῆς τὰ παλά πού σμίγανε μὲ τὰ δικά μου, ψέ-
ματα δὲν εἴτανε. Ἄν εἴτανε, τότες ψέμα καὶ ἡ ζωὴ
μου. Ἄς χαθῆ. Μιὰ στιγμή ἀκόμη, ἔλεγα ἐνῶ σί-
μωνα στὸ παλάτι, καὶ ὅλα πιά θὰ τὰ μάθω.

Καθότανε σὲ μιὰν ἀψηλὴ ξύλινη σκαλιστὴ πολ-
θρόνα ἡ Μυρρίνα, καὶ σὰν μπῆκα, σήκωσε τὸ κε-
φαλάκι τῆς καὶ μὲ κοίταξε·

— «Μυρρίνα, τῆς εἶπα, σάγαπῶ. Θέλεις γυναί-
κα μου νὰ γίνῃς ;»

— «Μέρες τώρα ποῦ σὲ προσμένω, νὰ μοῦ τὸ
πῆς, νὰ σοῦ πῶ ναί !»

Κόντεψα νὰ λιγοθυμήσω. Ἄχ ! καὶ πάλε στὸ
διάλογο τὸ δαχτυλίδι, στὸ διάλογο μαζί ! του κι ὁ σιὸρ
Γύγης !

* * *

Ἐο καιρὸς ποῦ περάσαμε ἀβραβωνιασμένοι στὴ
Βενετιά, στάθηκε γιὰ μένα μοναδικός. ἀξέχαστος,
τρισεπίσιος. Τότες κατάλαβα ἐσώθαι τὴν ἀγάπη.
Τότες κατάλαβα πόσο λίγο ἢ μαγεῖα χρησιμεῖει
στὴν ἀγάπη τὴν ἀληθινή, καὶ μάλιστα πόσο τῆς
εἶναι ἀντίθετη.

Ὅσο πιὸ πολὺ συντυχαίναμε, ὅσο πιὸ πολὺ γνω-
ρίζαμε ἕνας τὸν ἄλλον, τόσο περσότερο μέσα
μας νοιώθαμε στενοπιασμένες τίς ψυχές μας. Καὶ
ὅμως μοῦ φαινότανε πάντοτε ἐμένα, πῶς ἀρκετὰ
δὲν τὴν ἔδλεπα, μοῦ φαινότανε ἀκόμη πιὸ παράξε-
να, πῶς ἀρκετὰ δὲν τὴ γινώριζα. Πάθαινα δηλαδὴ
ἐκεῖνο ποῦ παθαίνει κάθε ἄθρωπος ἀμα ἐλόψυχά
του ἀγαπᾷ ἢ διψᾷ του νερὸ δὲ βρῖσκει νὰ πῆσῃ—
σὰ θέρμη ποῦ εἶναι. Λοιπὸν ἔτσι καὶ γώ· σὰν τὴν
ἄφαινα καὶ γύριζα σπύτι μου, ἀμέσως ἔλεγα νὰ ξα-
ναγυρίσω, νὰ χερῶ μιὰ σιγμοῦλα παραπάνω τὸ
χαμόγελό τῆς. Δὲ μοῦ ἔφτανε ποῦ ζοῦσα πῆς σὰν
κουκουλωμένος μέσα στὴν ἀτμοσφαῖρα τῆς ψυχῆς
τῆς δὲ μοῦ ἔφτανε ποῦ καὶ μακριὰ τῆς, ἡ ἀνάσα
τῆς ρύθμιζε λὲς τὴν ἀνάσα μου. Μακριὰ τῆς ἄχ !
δρεξὴ δὲν εἶχα· μακριὰ τῆς δὲ μοῦ ἄρεξε τίποτα.
Κάτι μοῦ ἔλειπε πάντα· κάτι ἐλοένα λαχταροῦσα.
Θὰ ἤθελα τῶν ἀδυνάτωνε τὸ ἀδύνατο· θὰ ἤθελα νὰ
εἶμαι κοντὰ τῆς ἀκόμη καὶ σὰν εἶμαι μακριὰ, γιὰ
νὰ μὴ θαρῶ πῶς πάθει νὰ εἶναι δική μου, σὰ δὲν
εἶμαι κεῖ. Μὲ δέρνανε χίλια λογισμοί. Σὰ δὲν εἶ-
μαι, τί κάνει ; Μὲ θυμᾶται ; Μὲ συλλογιέται ; Γε-
λᾷ ἢ κλαίει ; Χαίρεται ἢ λυπᾶται ; Τί καλά ποῦ
θὰ εἴτανε νὰ τὸ μάθαινα ! Ὅχι δηλαδὴ πῶς μοῦ
περνοῦσε τώρα ὑπόψια· ἔχι πῶς σκοπός μου νὰ τῆς
στήσω καρτέρι. Διόλου ! Καλὰ θὰ εἴτανε νὰ τὴν ἔ-
δλεπα κ' ἔτσι, χωρὶς καμιάν ἄλλη σκέψη. χωρὶς
κανέναν ἄλλο πόθο, παρὰ νὰ τὴ διῶ, νὰ διῶ πῶς

εἶναι σὰν εἶναι μόνη, πῶς στέκεται, πῶς κινεῖται,
γιὰ νὰ ξέρω ἂν τὰ κινήματά τῆς, ἂν τὰ στασιμά-
τά τῆς εἶναι τὰ ἴδια ποῦ εἶναι καὶ μπροστά μου,
γιὰ νὰ εἶναι τὰ κινήματά τῆς, τὰ στασιμάτά τῆς
δικά μου κι ἀπὸ μακριά.

Σ' ἀπὸ μοῦ φάνηκε πῶς τὸ δαχτυλίδι μου μπο-
ροῦσε πολὺ ὁμορφα νὰ μὲ βοηθήσῃ, δίχως νὰ ὑ-
πάρχῃ ἀπὸ μέρος μου προδοσία καμιὰ. Δὲ βάσταξα.
Ἐστρεψα τὴν πέτρα καὶ πῆγα στὸ παλάτι. Μπῆ-
κα στὸ μικρὸ τὸ σαλονάκι, ἔπου συνήθιζε τὰ πόγεμα
νὰ μνήσκῃ. Ἄφαντος ἐγώ. Καλὴ μου τύχη ἀλή-
θεια ποῦ εἶμουν ἀφαντος ἐκεῖνη τὴ στιγμή ! Ἐ-
λιωσε ἡ καρδιά μου μὲ τὸ θέαμα τὸ γλυκό. Naί,
τώρα ἔλθνε τὴν εἶχα, τώρα τὴ γινώριζα ἔλθνε, ἀ-
φοῦ τῆς ἔπαιρνα καὶ τὴ μοναξιά τῆς. Καθότανε ἡ
Μυρρίνα καὶ διάβαζε βιβλίο. Κάποτες κουνούσε τὸ
κεφαλάκι τῆς καὶ σταματοῦσε. Ἄξαφνα ἔβγαλε ἀπὸ
τὸ σερταράκι τοῦ γραφείου τῆς μιὰ φωτογραφία,
τὴ φωτογραφία μου, τὴν κοίταξε, τὴ φίλησε, θέ-
μου ! τῆς χαμογέλασε, καὶ ξανάπιασε τὸ βιβλίο,
κρατώντας με πάντα στὸ χεράκι τῆς, νὰ εἶμαι πάν-
τα μαζί τῆς.

Πῶς δὲν ἔπεσα στὰ γόνατά τῆς, ἀκόμη δὲν τὸ
κατάλαβα. Ἐνα ὅμως δὲν ξέχασα, τὸ πιὸ σημα-
νικό, τὸ πιὸ ἀπίστευτο, ποῦ ἀντὶς νὰ φύγω χαρού-
μενος, ἐφτυρισμένος, ἔφυγα περλιπτος. Βέβαια. Ἡ
λύπη μου, ἡ πίκρα μου εἴτανε ποῦ δὲν μπόρεσα
ἴσια ἴσια νὰ πέσω στὰ γόνατά τῆς. Καὶ γιὰτί νὰ
μὴν μπορέσω ; Γιατί κρυφτόμουνε ἀπὸ τὴ Μυρρίνα.
Καὶ τότες εἶπα μέσα μου· — «Εἶναι ἀραγες οὐστὸ
νὰ κρύφτομαι ; Μὰ μήπως εἶναι καὶ δικίο ; Πῶς
νὰ κάμω ἐγὼ ἕνα πρᾶμα, ποῦ ἐκεῖνη δὲν ἔχει τὸ
μέσο νὰ τὸ κάμῃ, ποῦ ἴσως κιόλας, σίγουρο μάλι-
στα, πῶς ἀκόμη κι ἂν εἶχε τὸ μέσο νὰ τὸ κάμῃ,
δὲ θὰ τὸ καταδεχότανε ; Τὸ κάτω κάτω τὴ γέλασα
καὶ πάλε. Δὲ μοῦ ἔφτασε ποῦ τῆς ἔκλειψα τὴ μονα-
ξιά τῆς, ὅπως τὸ καφκιοῦμουνε· τῆς ἔκλειψα κάτι
περσότερο, τῆς ἔκλειψα τὴν αἰδωσύνη τῆς μοναξιάς
τῆς. Νὰ διῆτε ὅμως τὸ πιὸ φεθερό. Γέλασα καὶ τὸν
ἑαφτό μου. Συλλογιόστηκα τότες μὲ φρίκη, πῶς ἀν-
τὶς νὰ τὴ βρῶ στὸ σαλονάκι, ἀπίθανο διόλου νὰ
τὴν ἔβρισκα στὴν κάμερή τῆς, ἔπου τὸ πῆδι μου
δὲν εἶχε πατήσῃ ἀκόμη. Τὸ λοιπὸν, θὰ τὸ χρωστοῦ-
σα σὲ μιὰ πλάνη, σ' ἕνα τερτίπι ἀσυχώρητο, σὲ
μιὰν ἀσιατικὴ μαγεῖα, νὰ μπῶ πρώτη φορὰ μου
στῆς ἀγνῆς παρθένας τὸ ναό. Δηλαδὴ, καὶ κεῖ ποῦ
πῆγα, μήπως δὲ γελάστηκα, μήπως δὲν τιμωρήθη-
κα ; Μήπως δὲν πειράχτηκε τὸ αἰστημά μου τὸ ἴ-
διο ; Ἐννοεῖται πῶς πειράχτηκε, ἀφοῦ χρειάστηκε
νὰ κρυφτῶ σὰν τὸν κλέφτη, ἀφοῦ τὴ στιγμή ποῦ ἡ
καρδιά μου γύρεβε ἀπὸ τὰ στήθια μου νὰ πεταχτῆ
πρὸς τὴ Μυρρίνα, ἐγὼ ἀναγινώστηκα τὴν καρδιά
μου νὰ μανταλώσω, ἀφαντὴ νὰ κάμω τὴν καρδιά
μου.

Τοῦ κάκου καὶ τὸν νοιωθα πιά, στὴν ἀγάπη τὴν
ἀληθινή, κρυφὰ δὲ χωροῦνε τίποτα δὲν πρέπει νὰ
καταπιαστῆς κρυφὰ· τὸ κρυφὸ σοῦ χαλνᾷ τὴν ἐρθη-
τὴν ἀγάπη, σοῦ καταστρέφει τῆς ἀγάπης τὴν ἰσό-
τητα ποῦ τοὺς θέλει ἕνα, ποῦ τοὺς θέλει μὲ τὰ ἴδια
τὰ δικαιώματα, μὲ τὴν ἴδια καρδιά τοὺς δυὸ ἀγα-
πημένους.

Ἐρπαιζα πρὸς τὴ Μυρρίνα· χρέος μου τώρα νὰ διορθώσω τὸ φταιξιμό μου.

* * *

Μιά μέρα, κοντὰ στὸ βασιλεῖμα τοῦ ἥλιου, τὴν πῆρα καὶ πῆγαμε στὸ Rio dei Sehiavoni. Ἄνευθήκαμε σὲ μιὰ γκόντολα. Πρόσταξα τὸ βαρκάρη νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ Rio della Croce, καὶ νὰ τραβήξῃ ὡς τὴν ἄλλη μεριὰ τῆς Ζουέκας, ἀφ' ὅπου ξανοίγεις τὸ Ἀδριατικὸ πέλαγο πέρα πέρα. Ἐκεῖ σταθήκαμε. Κατεθήκαμε καὶ καθήσαμε σ' ἓνα μικρὸ χορτόσπαρτο λιθαδάκι μὲ κίτρινα λουλούδια καὶ λεφκά. Τῆς ἔπιασα τὰ χέρια καὶ τῆς τὰ ξεμυστηρέφτηκα ὅλα ὅλα·

— «Καὶ τώρα, τῆς λέω, ἔλα νὰ ξεχάσουμε μαζὶ, ἔλα νὰ ξελοθρέψουμε μιὰ γιὰ πάντα τὴν ψευτιά, ἔλα νὰ χαιρετήσουμε λεπτρωμένοι τὴν ἀλήθεια!»

Μπήκαμε στὴν γκόντολα ξανά· βγήκαμε ἀλάργα ἔξω στὸ Ἀδριατικόν, στὰ σαλεφτὰ μέσα τὰ κύματα τοῦ πέλαγου. Ἐβγαλα τὸ δαχτυλίδι μου, κοίταξα ἐρωτημένα τὴ Μυρρίνα καὶ τῆς εἶπα·

— «Συνήθεια εἶναι νὰ δίνεται στὸ γάμο ἓνα δαχτυλίδι χρυσοῦ. Ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω ἓνα ποῦ κανένας ἀντρας δὲν τὸ δώσει τῆς γυναίκας του. Δηλαδή, θὰ σοῦ τὸ δώσω καὶ δὲ θὰ σοῦ τὸ δώσω. Θὰ σοῦ δώσω τὴν ψυχὴ του· τὴν οὐσία του θὰ σοῦ δώσω· τὸ πρᾶμα τὸ ἴδιο πρέπει νὰ χαθῇ, πρέπει νὰ φανιστῇ τὸ σῶμα. Ἡ ἐμπιστοσύνη, νά, τὸ ἔθωρο τὸ σωστό, νά, ἡ σωστὴ ζωὴ τῆς ἀγάπης ποῦ ἔτσι σταθερέδει· ἄλλα δαχτυλίδια δὲν ἔχει, νά, τὸ αὐλο, νά, τὸ ἀφαντο δαχτυλίδι τοῦ γάμου.»

Καὶ λέγοντας τέτοια λόγια, πέταξα στὸ γιαιλὸ τὸ δαχτυλίδι τοῦ Γύγγη.

Σάββατο, 28 τοῦ Ἀβγούστου - 18 τοῦ Σεπτεμβρίου 1909.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΣΥΝΑΠΑΝΤΗΜΑ

Ἄφοῦ ξενητεντήκαμε στὶς βορεινὲς τὶς χῶρες, ξανάφθαμε στῆς Ἀττικῆς τ' ἀγαπημένα μέρη· Μὲ μουσικόπαθη καρδιά, στὶς βραδινὲς τὶς ὥρες Τὶς σκιερὲς τὸ πλάνο μας βῆμα μᾶς εἶχε φέρη.

Καὶ ξάφνου, στὸ καμπύλιωμα τοῦ δρόμου, (γιατὶ ὁ κάμπος Μεγάλος εἶταν καὶ πλατὺς καὶ ὀλόστενος ὁ δρόμος), Ἴσκιος φιντάξανε στοῦ αἰθέρα τὸ γραμμένο σάμπως Ἱερὲς ἐλιὲς ἀγέραστες σὺδεντρο νύχαν. Ὅμως

Οἱ σκιὲς σαλέφανε καὶ ἐλιὲς δὲν εἶταν, καὶ μελίσσι Περάσαν Ἀθηνιότισσες παιδοῦλες τριγυριστρες. Πέρασμα βαθιομίλητο! Λὲς καὶ εἶχαν κάτι κλειση Κι ἀπὸ τ' ἀρχαῖα τ' ἀνάγλυφα καὶ ἀπὸ τὶς βαγγελίστρες.

Σὲ λίγο τῆς περπατησιῶς ὁ ἀντίλαλος ἐχάθη Σὰν κάθε ὄραϊο ποῦ χάνεται καὶ σβεῖ καὶ ποῦ δὲ μένει... Τότε καὶ μεις περάσαμε στ' ἀποσπερνοῦ τὰ βῆθη Μὲ θαμπωμένη τὴν ψυχὴ καὶ παραξενεμένη!

ΣΤΟΝ ΞΕΝΟ ΓΙΑΛΟ

Τὸ καλοκαίρι ζήσαμε στὴν ξένη τὴν ἀκρογιαλιά. Νὰ τὸ θυμᾶσαι; Στ' ἀγγλικὸ λιμάνι εἶχαμε ζήση.

Κίτριν' ἀνάβαμε κεριά

Γιὰ τοὺς ψαράδες τοὺς μελαχρῶνους

Στῆς ψυχῆς μέσα τ' αὐλο τὸ ξωκλήσι.

Καὶ τὰ παιδόπουλα εἴμαστε μὲ τὸν ἀνυποψίαστο νοῦ Τὰ ποθοπλάνταχα καὶ οἱ νοσταλγοὶ ξενιτεμένοι.

Κι ἂν καταχνιά ξένου καιροῦ

Βαριά μᾶς ἔτριχνε τοὺς πλοκαμούς,

Εἴμαστε τῆς Ζωῆς οἱ ἐρωτεμένοι.

Θυμᾶσαι ὄρθοι ποῦ στέκαμε στὶς πελαγίσιες ἀμμουδιὰς Μὲ τὴν καρδιά μελλόμενης ἀγάπης ἀνυφάντρα;

Καράβια ἀρμένιζαν γιὰ ἰδέες!—

Καὶ ταξιδευτρες ἄρασαν λαὸς

Ἄπ' τὴ Γαλλία καὶ πέρα ἀπὸ τὴ Φλάντρα.

Καὶ βγαίναν καὶ τριγύριζαν καὶ τὴ βουβὴ καὶ ἐρημικὴ Μὲ σάρκες καὶ κορμωστασιὰς τρικύμιζαν ἐσπέρα.

ᾠ! Ἄς εἶταν νῆμον πάλι ἐκεῖ

Ποῦ ἀρμένιζαν, σὰ βραδινὸς καμηλός,

Ἄπ' τὴ Γαλλία καὶ ἀπὸ τὴ Φλάντρα πέρα...

ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΟ ΛΙΜΑΝΙ

Στ' ἀνατολίτικο λιμάνι ποῦ τ' ἀγέρι Φυσαίει πολὺτροπο καὶ ἀρμύρα περιχύνει, Γλυκοσίματη Τουρκάλα ἔχ' ἡ ψυχὴ μου γίνη Κ' ἔχει φορέση κίτρινο βαθὺ τσεμπέρι.

Γύρω στὸ μῶλο οἱ χτύποι ἀμέτρητοι, μὰ οἱ γέροι Μνήσκουν γεμμένοι στὸν καϊκιὸν τὴν παλιὰ κλίνη Φορτώνουν ἄλλοι νά, τὰ βάρια, νά, καὶ οἱ κρῖνοι, Σύκα καὶ ἐλιὲς γιὰ τὴ Φραγκιά ποῦ τάζουν φέρη.

Ἄναρχος, νυσταγμένος λαὸς εἶν' οἱ παντιέρες Τῶν καταρτιῶν καὶ οἱ γέροι ποῦ ἵπνος ἔχει πάρη Στ' ὄνειρο ξαναβρίσκουν τὶς παλιὰς τὶς μέρες.

Κ' ἡ Τουρκάλα ψυχὴ ἀργοφέρει τὸ ποδάρι Τοῦ χοροῦ τ' ἀνεβάσματα γιὰ νὰ ρυθμίξῃ Καὶ τοῦ ἀμανὲ τοὺς χίλιους κύκλους ἀρχινίζει.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΟΙΗΤΗΣ

(Sonetto nuovo)

Τοῦ μεγάλου διδάχου μας τοῦ ΨΥΧΑΡΗ

Σὰν ὁ Σιμόν στὴ Λιβικὴν ἐριμὰ τὸ καραβάνι,

— ᾠ προσκυνήτρα μου καρδιά!—

Στῆς ἀσκημιᾶς ἀνίδης τὸ ἀμαρτωλὸ ρουμάνι.

Στὴ φλογισμένην ἀμμουδιὰ,

Πιγύονται πόθοι μελαχροῖ, λαχτήρες Τσιγισιχάνη

Πρὸς μιὰν ἀνέφταστη ἀρχοντιά.

Ποῦ στὸ σπατάτο τοῦ καιροῦ τὸ ἄτι ἀναβιβάνει

Καὶ ζεῖ ὄνειρόφαντη χαρά.

Κ' οἱ σκέψεις Σφίγγες στένονται μπροστά στὸν καρβάρη

Ὀλόρθες, φλάμπουρο λαμπρό,

Κ' ἡ Ὀμορφιά ἐφατρωμάτο λαμποκοπὰ δοξάρι

Στὸ μάτι ἀγνάντια τὸ πυρὸ.

Καὶ παίζει στὸν ὀλόλαμπον ἀγέρα, σὰ ροφαῖα, Χιλιόφλογη στὸ χέρι του, χιλιόστραφτή του ἡ Ἰδέα.

Μόναχο

ΓΑΗΓΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ